

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра фінансів

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
спеціалізація Фінанси і кредит

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Форма навчання: заочна

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «Бюджетний процес в Україні та його вдосконалення в умовах демократизації»

у складі комплексної теми: «Актуальні питання організації бюджетного процесу та функціонування бюджетів в Україні»

студента Синявського Євгенія Ігоровича

_____ (підпис)

Науковий керівник к. е. н., доцент
(науковий ступінь, учене звання)

_____ Корнацька Р. М.
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Магістерська дипломна робота допущена до захисту в
Екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти**

Завідувач кафедри д.е.н., професор

_____ В. Федосов
(підпис)

Київ 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти бюджетного процесу в Україні.....	5
1.1 Економічна сутність бюджетного процесу та характеристика його стадій.....	5
1.2 Інформаційне забезпечення виконання бюджетного процесу в Україні.....	14
1.3 Критичний огляд наукових публікацій з питання бюджетного процесу в Україні.....	22
Розділ 2. Практичні аспекти реалізації бюджетного процесу в Україні.....	31
2.1 Особливості бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях.....	31
2.2 Критичний аналіз використання програмно-цільового методу в бюджетному процесі.....	62
Розділ 3. Проблеми та шляхи вдосконалення організації бюджетного процесу в Україні.....	74
3.1 Проблеми організації вдосконалення бюджетного процесу в Україні	
3.2 Зарубіжний досвід організації бюджетного процесу та можливості його застосування в Україні.....	82
3.3 Напрями покращення діяльності учасників бюджетного процесу в Україні.....	90
Висновки.....	98
Список використаних джерел.....	101
Додатки	

ВСТУП

Актуальність. Сьогодні в Україні бюджетний процес і проблема управління ним належить до актуальних, адже ефективне планування та своєчасне надходження доходів дає можливість забезпечити виконання функцій держави. Чітко налагоджений бюджетний процес дає можливість ефективно управляти бюджетом. На сьогоднішній день реформа бюджетної системи є актуальним питанням з урахуванням проведення фінансової децентралізації. Через відсутність реформ у бюджетній сфері накопичилося ряд проблеми, що потребують вирішення для покращення економічної ситуації в країні.

Метою роботи є дослідження сучасного стану Державного бюджету України та місцевих бюджетів, визначити шляхи вдосконалення бюджетного процесу в Україні.

Завдання дослідження:

- дослідити та узагальнити теоретичні засади з питань організації бюджетного процесу в Україні;
- провести аналіз та описати стадії бюджетного процесу;
- дослідити нормативно-правове, інформаційне та програмне забезпечення бюджетного процесу;
- дослідити наукові публікації з проблематики бюджетного процесу та сформулювати власну позицію у цьому питанні;
- здійснити аналіз реалізації бюджетного процесу в Україні;
- провести аналіз використання програмно-цільового методу у бюджетному процесі;
- виокремити проблеми організації бюджетного процесу;
- дослідити зарубіжний досвід та обґрунтувати можливість його застосування в Україні;
- запропонувати напрями покращення діяльності учасників бюджетного процесу.

Об'єктом дослідження є бюджетний процес в Україні, особливості реалізації бюджетних повноважень учасників бюджетного процесу.

Предметом дослідження є фінансові відносини, що виникають між учасниками бюджетного процесу з приводу бюджетного процесу в умовах демократизації.

При написанні роботи було використано наступні наукові методи: історичний метод, абстрактно-логічний метод, метод аналогії та порівняння, методи спостереження та групування, методи графічного відображення, метод середніх величин, аналіз рядів динаміки, структурний аналіз, методи трендового аналізу, аналіз часових рядів із застосуванням вбудованої функції «Аналіз даних» MS Excel.

У першому розділі дипломної роботи досліджено теоретичні аспекти бюджетного процесу, його сутність, здійснено характеристику його стадій. Проведено аналіз нормативно-правового, інформаційного та програмного забезпечення бюджетного процесу, а також надано критичну оцінку науковим публікаціям з проблематики бюджетного процесу.

У другому розділі дипломної роботи досліджено практичні аспекти реалізації бюджетного процесу в Україні. Крім того проведення оцінку планування та виконання бюджету, що в свою чергу дало можливість виявити основні проблеми, проаналізував використання програмно-цільового методу в бюджетному процесі.

Третій розділ дипломної роботи присвячено дослідженню зарубіжного досвіду та можливості його застосування в Україні, розгляду основних проблем та пошук шляхів вдосконалення та напрямів покращення діяльності учасників бюджетного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.
2. Бюджетний Кодекс України: затверджений Верховною Радою України із змінами, від № 2456-VI від 08.07.2010. [Електронний ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 № 2456-VI, зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» від 22.12.2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>
5. Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» від 06.12.2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>
6. Закон України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 16.01.2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
7. Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-19>
8. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» від 25.12.2015 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
9. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21.12.2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>

10. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 07.12.2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
11. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 23.11.2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
12. Указ Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «України 2020» - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
13. Рішення «Про бюджет міста Києва на 2018 рік» від 21.12.2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/byudzheth_2018.pdf
14. Розпорядження «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 08.02.2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>
15. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник – 4-те вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 240 с.
16. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
17. Бюджетна система: підручник / [А.Є. Буряченко, Л.П. Гладченко, С.Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
18. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. — 454 с.
19. Бюджетна система України : тренінг-курс : навч. посібник / [В. М. Опарін, С. Я. Кондратюк, Є. О. Малік та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Академія фінансового управління. – К. : ДННУ АФУ, 2012. – 392 с.

20. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Бюджетна система» / Г.В. Жибер, Г.Б. Коломієць - К.: КНЕУ, 2009. - 311 с.
21. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; За заг. ред. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2004. — 864 с.
22. Федосов В. М., Кондратюк С. Я., Сафонова Л. Д. та ін. Бюджетний менеджмент. Практикум: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2005. — 420 с.
23. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб./ Л.Д. Сафонова, А.Є. Буряченко, Є.О. Малік та ін.; - К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 400 с.
24. Сафонова Л.Д. Бюджетний менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.- К. : КНЕУ, 2001. - 186 с.
25. Макрофінансове бюджетування: навч. посіб. / Т.С. Бабич, Т.В. Жибер; за наук. ред. д-ра екон. Наук, проф. В.М. Федосова. – К.: КНЕУ, 2011. – 311 с.
26. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2009. — 321 с.
27. Фінанси: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: «Знання», 2012. — 687 с.
28. Фінанси: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Фінанси» для спеціальності 6508/ О.Р. Романенко, Л.П. Даниленко, Л.П. Гладченко, А.А. Славкова. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К.: КНЕУ, 2008. - 387 с.
29. Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навч. посібник / [М. А. Гапонюк, А. Є. Буряченко, В. П. Яцюта та ін.] ; за заг. ред. В. М. Федосова. – К.: КНЕУ, 2010. - 600 с.
30. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Місцеві фінанси»/ М.А. Гапонюк, А.Є. Буряченко, В.П. Яцюта, М.П. Бадида, А.А. Славкова, Д.В. Гризоглазов - К.: КНЕУ, 2008.

31. Бюджетна і податкова системи України у запитаннях та відповідях: навч. посіб. / М. І. Бондар, В. М. Опарін, О. М. Тимченко та ін.; передм. Т. І. Єфіменко. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – 336 с.
32. Державні фінанси / За заг. ред. В. Д. Базилевича. — К., 2002; Закон України «Про Державний бюджет України» // Офіційний вісник України. — 2002. — №2. Закон України «Про Державний бюджет України» // Офіційний вісник України. — 2002. — №2.
33. Бугай Т. В. Бюджетний процес в Україні: теоретичний аспект / Т. В. Бугай // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 7. – Ст. 632–637.
34. Товкун Л. В. Бюджетний процес: значення та перспективи розвитку в сучасних умовах / Л. В. Товкун // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Вип. 45. Том 2. – Ст. 48–52.
35. Єфіменко Л. Л. Характеристика основних стадій бюджетного процесу: міжнародний досвід / Л. Л. Єфіменко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – №14. – Ст. 83-85.
36. Пономаренко Є. Б., Вакарюк Н. А. Реформування реалізації та організації бюджетного процесу: основні напрями, проблеми та шляхи їх вирішення / Є. Б. Пономаренко, Н. А. Вакарюк // Вісник ЖДТУ. – 2015. – №74. – Ст. 185-191.
37. Лунінова І. О. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної ; НАН України, ДУ "Ін.-т екон. та прогнозів НАН України". – К., 2016. – 70 с.
38. Чеберяко О. В., Рябоконт О. О. Вплив фінансової децентралізації на формування доходів місцевих бюджетів // Економічний вісник Університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Вип. 341/1.- Переяслав-Хмельницький., 2017.- С. 316-326.
39. Дяченко С. А., Фетіщенко Є. М. Підвищення прозорості планування Державного бюджету України / С. А. Дяченко, Н. А. Фетіщенко // Державне управління: теорія та практика. – 2016. – №2. – Ст. 45-56.

40. Дем'янюк А. В. Прозорість бюджету та участь громадськості у бюджетному процесі / А. В. Дем'янюк // Економіка і суспільство. – 2016. – №6. – Ст. 317-320.
41. Мацедонська Н. В., Вансович А. В. Світовий досвід бюджетного планування та його впровадження в Україні / Н. В. Мацедонська, А. В. Вансович // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 19. – С. 406-409.
42. Варцаба В. І., Траньович Ю. П. Програмно-цільовий метод як інструмент вдосконалення бюджетного планування / В. І. Варцаба, Ю. П. Траньович // Науковий вісник Ужгородського університету Серія Економіка. – 2015. – Випуск 3 (44). – С. 100-102.
43. Мусаєва І. Запровадження програмно-цільового методу формування місцевих бюджетів в Україні / І. Мусаєва // Науковий вісник «Демократичне врегулювання». – 2015/2016. – Вип. 16/17.
44. Тарасюк М. Бюджетне планування в Україні / М. Тарасюк // Вісник КНТЕУ. – 2018. – №2. – Ст. 19-30.
45. Горбунов О. В. Міжнародний рівень відкритості (прозорості) бюджету «Open budget index»: Україна в контексті міжнародних порівнянь / О. В. Горбунов // Економічні науки. – 2017. – Вип. 32. – Ст. 12-24.
46. Пономаренко Є. Б., Вакарюк Н. А. Реформування реалізації та організації бюджетного процесу: основні напрями, проблеми та шляхи їх вирішення / Є. Б. Пономаренко, Н. А. Вакарюк // Вісник ЖДТУ. – 2015. – №74. – Ст. 185-191.
47. Шаповал С. Л. Напрямки розвитку системи бюджетного прогнозування / С. Л. Шаповал // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 32/1. – Ст. 206-209.
48. Піхоцький В. «Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливості його використання в Україні» / В. Піхоцький // Економіст. – 2016. – №1 Січень. – С. 31-34.

- 49.Базюк В. Р., Лагдан А. В. «Вітчизняний та зарубіжний досвід здійснення державного фінансового аудиту» / В. Р. Базюк, А. В. Лагдан // Актуальні питання сьогодення.- 2018.- Том 5 (20 березня).- С. 24-30.
- 50.Чекановський В. П. Стратегічні пріоритети реформування бюджетної системи України / В. П. Чекановський // Ефективна економіка. – 2018. – №3. – ст.
- 51.Сайт Державної Казначейської служби України - Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
- 52.Аналіз видатків Державного та місцевих бюджетів у I півріччі 2014–2017 рр. / Статистичний збірник.: Офіс з фінансового та економічного аналізу ОФЕА (FEAO) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/vud_gos_budg_II_kv_2014_2017.pdf